

Referansedata

Fylke: Oppland
Kommune: Vågå, Dovre
Kartblad: 1618 I
H.o.h.: 718-1012moh
Areal: 665 daa

Prosjektilhørighet: Bekkekløfter 2007, Oppland
Inventør: THH
Dato feltreg.: 25/10/2007, 19/10/2007
Vegetasjonsone: Nordboreal
Vegetasjonseksjon: C1-Svakt kontinental

Sammendrag / Kort beskrivelse

Jønndalen er en øst-vest-gående fjelldal som løper parallelt med Ottadalen inne i fjellområdene mellom Dombås og Vågåmo, ca 7-8 km nord for Vågåmo. Dalen munner ut i Gudbrandsdalen nedenfor Dovre, men åpner seg også ut mot Skjervedalen i vest. Dalgangen er et trangt, milelangt "øksehogg", som er skåret 400-600 høydemeter ned i forhold til omgivelsene, men dalbunnen er relativt slak og faller lite.

En har her valgt å fokusere på de delene av dalen som har naturverdier knyttet til skog. Med dette fokuset er det ikke funnet grunnlag for å avgrense en stor, sammenhengende lokalitet som fanger opp dalen i helhetlig form, men to mindre lokaliteter er avgrenset i vestre (Dalgrovi) og østre (Øyadalen) del. I tillegg kommer flere kjerneområder, dels helt uten skoglige verdier, som er kjent mellom disse.

Store deler av Jønndalen – Øyadalen faller derfor utenfor avgrensede lokaliteter. En må da understreke at Jønndalen inkluderer fjellområdene omkring utgjør en av de mest spesielle og biologisk interessante fjelldalene i Norge. Naturverdiene er i liten grad knyttet til skog, men derimot til landskap/landskapsformer (ikke minst som et stort dalføre med lite inngrep), og i særlig stor grad til kalkrike, solvarme rasmiljøer som finnes på solsida gjennom hele dalen. Sistnevnte framviser i Jønndalen nærmest unike naturverdier, med et svært rikt artsmangfold særlig av lav, men også av karplanter og med stort potensial for insekter. Steppe-elementet av lav er her meget velutviklet, med en rekke høyt rødlistede arter. Dette er best dokumentert for Raudnebb, men flere av disse artene er funnet også andre steder i dalen. Rasmiljøene på skyggesida, innsjøene, fjellområdene omkring og beitemarka i dalbunnen er dårligere undersøkt, men har antakelig også store naturverdier.

Øyadalen-lokaliteten (som beskrives her) ligger nederst i dypet av Øyadalen. Det er ei ca 2 km lang nord- til østvendt, skogkledd lise, og omfatter den fuktigste og mest beskyttede skogen i østre del av Jønndalen - Øyadalen. Her står en eldre bjørkeskog, med en og annen halvgrovt isprengt rogn. Vegetasjonstypene varierer mellom blåbær, småbregne, noe bærlyng og (i fuktige søkk) høgstaude. Nederst mot veien er skogen hardt beitet, og her er også noen åpne partier. Lia er bratt og har mye småskrenter og bergvegger. Dette skaper en velutviklet "bergveggskog" (lysåpen, beskyttet skog med mange små bergvegger). I nordvest faller Daldokkbekkens kløft bratt ned i Øyadalen. I munningen er det her en solvendt fjellskrent med kalkrik, åpen berg og rasmiljø. Lavfloraen på bergveggene er (særlig høyden over havet tatt i betraktning) rik, med et betydelig antall rødlistearter (bl.a. praktlav, trådragg, elfenbenslav). Det er også innslag av kravfulle skorpelav, inkludert "steppearten" *Toninia tristis*. Trolig ville en kunne avdekke flere steppelaver i den tørre rasmiljø. Her er også karplantefloraen rik, med bl.a. rosekarse. Til sammen er det kjent 11 rødlistearter (2 EN, 3 VU, 6 NT).

Lokaliteten er ei relativt homogen og lite variert nordøstvendt lise med fattig bjørkeskog. Daldokkbekkens kløft øker imidlertid variasjonsbredden betydelig, og sørger også for å få inn kalkrike rasmiljøer med sjeldne arter. Naturverdiene er ellers i hovedsak knyttet til at dette er velutviklet "bergveggskog" med spesielt beskyttet lokalklima, og sammen med gunstig bergart skaper dette grunnlag for en temmelig rik lavflora. Det er sjeldent å finne dette elementet såpass godt utviklet så fjellnært som her. I bekkekløftprosjektet faller lokaliteten helt på siden (som størsteparten av Jønndalen – Øyadalen), og lokaliteten bidrar bare i liten grad til å dekke inn variasjonsbredden i bekkekløft-naturtypen. Lokaliteten vil kunne yte et moderat bidrag til å dekke inn mangler ved skogvernet ("viktige forekomster av rødlistearter"), men er mest å betrakte som et spesialområde.

Øyadalen isolert vurderes som regionalt verdifull (verdi 3). Den utgjør imidlertid bare en liten del av det store dalføret til Jønndalen, som samlet sett utvilsomt har meget store naturverdier, men da knyttet mest til andre naturtyper enn skog.

Feltarbeid

Området ble undersøkt av Tom H. Hofton (Biofokus) 19. oktober 2007. Det var da gode feltforhold, med klart og kaldt (flere minusgrader) høstvær. Dette er et noe spesielt område i bekkekløftprosjektet, siden det er fjellnært og betydelige deler består av nakne fjellskrenter og glissen fjellbjørkeskog. Under feltarbeidet ble det fokusert på de skogdekte delene som var mest aktuelt å kunne huse "bekkekløftelementer", dvs i praksis nedre deler av de nordvendte liene. Disse partiene ble ganske godt undersøkt. De sørvendte, tørre og solvarme sidene ble dårligere undersøkt, og det ble ikke prioritert å oppsøke indre deler av dalen (dvs arealet fra Øyasætri og innover). Det er tidligere påvist en svært rik skorpelavflora av steppeslementet i de bratte sørvendte flågene oppunder Raudnebb. Det kan ikke utelukkes at dette også kan finnes andre steder i de sørvendte, solvarme skrentene i dalen, men antakelig er potensialet betydelig svakere østover (det som inngår i området som beskrives her) enn lenger vest.

Vestre deler av undersøkelsesområdet Jønndalen (dvs. fra Birisjøen til Skjerva) ble undersøkt av Geir Gaarder (Miljøfaglig Utredning) 9. oktober 2007, og beskrives som egen lokalitet.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området inngår i arbeidet med systematiske undersøkelser av bekkekløfter, et felles prosjekt i regi av Direktoratet for Naturforvaltning og NVE. Dette er første ledd i systematiske biologiske undersøkelser av spesielt prioriterte og biologisk viktigste skogtyper i Norge. I Oppland omfattet "bekkekløftprosjektet" 37 lokaliteter i 2007.

Arbeidsgrenser for undersøkelsesområdet var på forhånd grovt angitt av Fylkesmannen i Oppland i samarbeid med Direktoratet for Naturforvaltning. Dette omfattet hele Jønndalen fra Skjerva i vest til gården Jønndalen i Dovre i øst. Vi har valgt å splitte dette opp i to deler, der vestre og østre del beskrives hver for seg.

Tidligere undersøkelser

Jønndalen har vært kjent som et svært spesielt og interessant botanisk område i lang tid (jf Artskart 2008). Rolf Nordhagen oppsøkte området i 1951-52, og fant da en rekke interessante og kalkkrevende fjellplanter flere steder i dalen. I tillegg kommer enkelte andre, f.eks. så var Løkken (1966) i området i forbindelse med sitt hovedfagsarbeide, men trolig primært oppe på snau fjellet. I 1968 undersøkte han derimot også noe rasmarter nede i Jønndalen og gjorde da flere til dels meget interessante artsfunn, ikke minst av rosekarse (ellers bare kjent fra Høyrokampen i Sør-Norge) (Løkken 1969). For øvrig fant Harald Bratli i 1994 rosekarse på en tredje lokalitet i Jønndalen, nemlig i Daldokki (Artskart 2008).

Den ekstremt spesielle lavfloraen tilknyttet steppes-elementet i området ble først oppdaget av Sten Ahlner, som i 1948 gjorde mange interessante funn under Nonshaugen i østre del av Jønndalen (et stykke øst for vårt undersøkelsesområde). I 1971 ble det seinere gjort noen spredte funn av sjeldne lav også lenger inne i dalen (ved Roland Moberg og Per M. Jørgensen) (bl.a. grynrosettflav, skjellrosettflav), men det var først med Einar Timdal sine undersøkelser fra 1980, og seinere undersøkelser av Harald Bratli og Reidar Haugan som lavfloraen for alvor ble oppdaget. Spesielt under Raudnebb, men også i skrenter øst for Øyasætri, har det blitt avdekket en rekke til dels svært sjeldne arter innen steppes-elementet (dvs arter som knyttet til tørre, solvarme og kalkrike skrenter og berg i kontinentale strøk).

Lenger øst i dalen, i de nordøstvendte skrånningene, har en del bergveggtilknyttede makrolav også blitt funnet, bl.a. elfenbenslav og praktlav. For øvrig er vestligste del av Jønndalen (Dalgrovi-området) en klassisk lokalitet for lav, med bl.a. Norges eneste kjente forekomst av huldrenever.

Ved Øyasætri fant Magne Kleiven i 1954 småjordstjerne (artsbestemt av Stellan Sunhede 1984).

På bakgrunn av disse funnene har det blitt opprettet en stor naturtypelokalitet i hele den solvendte siden av dalen. Denne strekker seg fra Buvatnet i vest til kommunegrensa i øst, er klassifisert til type "sørvendte berg og rasmarter", verdisatt til B – viktig, og omfatter et areal på 2775 daa. Lokaliteten er imidlertid dårlig beskrevet, og kvalitetene varierer åpenbart mye innenfor grensene (bl.a. dokumentert gjennom feltarbeid i 2007 og fordelingen av artsfunn ved museene), slik at det ikke kan forsvareres å opprettholde denne i sin nåværende form. Det er derfor valgt å splitte denne opp i tre – en på nordsiden av Buvatnet, en under Raudnebb (disse to beskrives under vestre delokalitet av Jønndalen), og en stor som strekker seg fra Raudnebb og utover til grensa mot Dovre (denne siste er fortsatt for dårlig dokumentert og avgrenset).

Vi kjenner ikke til at det er gjennomført mer overordnede, helhetlige naturfaglige registreringer i området.

Beliggenhet

Det undersøkte området ligger i østre deler av Jønndalen, på grensa mellom Dovre og Vågå kommuner, ca 7-8 kilometer nordøst for Vågåmo. Dalen drenerer mot øst, og skifter navn til Øyadalen i Dovre kommune. Dette er en stor sidedal til Gudbrandsdalen, som faller ut i hoveddalen fra vest litt sør for Dovre tettsted, omtrent midtveis mellom Sel og Dombås.

Naturgrunnlag

Topografi

Fjellmassivet rundt Jønndalen danner et bølgende høyfjellsterreng med store, avrundete høyer som når opp mot 1300-1450 meter (Raudnebb – Skardshøi 1450-1478 meter). Jønndalen er en topografisk ganske så spesiell dal. Den framtrer som et milelangt, dypt øst-vest-gående øksehogg, skåret 400-600 høydemeter ned i forhold til omgivelsene. Dalbunnen er likevel stort sett relativt åpen og slak, med lite fall. I motsetning til alle andre fjelldaler i regionen (som starter i høyfjellet og munnar ut i et større dalføre i bunnen) åpner Jønndalen seg mot skogkledde dalfører i begge ender. Vannskillet ligger langt mot vest, på rundt 860 moh, og mesteparten av dalen drenerer østover. I vestre del fylles mye av dalbunnen ut av flere langstrakte vann, mens østlige del er en jevn, slakt hellende dalgang med Øyadalsbekken i bunnen.

Særlig på solsida er dalsidene svært bratte, og veksler mellom stupbratte fjellvegger, rasmarter, skrenter og bratte skogkledde skrånninger. Skyggesida er noe slakere, mest med jevnt bratte hellinger, men også her er det stedvis mange mindre bergvegger. En rekke små, bratte raviner er gravd ut i denne skrånningen.

Lokaliteten som er avgrenset her ligger under Brånåhøi, og består av nedre deler av den bratte, nord- til østvendte dalsiden. Skrånningen veksler mellom bratte skogkledde hellinger som brytes mye opp av små bergvegger, og med enkelte større rasmarter innimellom (den største ligger i Daldokki).

Geologi

Berggrunnen er meget variert (Siedlecka et al. 1987). Vestre og midtre deler av dalen ligger i hovedsak på glimmerskifer. Raudnebb markerer et geologisk skille, og områdene østover skifter mellom (fra vest til øst) grønnstein, granatglimmerskifer og amfibolitt etc., kvartsiitt. De voldsomme fjellhamrene som vender ut mot dalen på nordsida består (som navnet Raudnebb også indikerer) bl.a. av serpentin og kleberstein.

Løsmassedekket varierer mye. Store felt med skredjord og rasmateriale ligger under fjellveggene, mens det i dalbunnen ligger mer finkornet materiale. Jevnere dalsider (særlig på skyggesida) er delvis dekt av et noe grovkornet, kalkrikt morenemateriale (som stedvis er ravinert).

Klima

Dalen ligger i sin helhet i nordboreal vegetasjonssone. Klimaet i dalen er noe av det mest kontinentale i Skandinavia, og ligger i svakt kontinental vegetasjonsseksjon (C1) (Moen 1998). Lokalklimaet varierer likevel mye, fra de ekstremt tørre og solvarme sørskrentene, til relativt fuktig og beskyttet nederst i nord- til nordøstvendte skråninger. Innen avgrenset lokalitet er derimot lokalklimaet nokså homogent stabilt og fuktig, med unntak av den solvendte, tørre rasmarka nederst langs Daldokkbekken.

Økologisk variasjon

Lokaliteten har et temmelig homogent preg, både mtp lokalklima og vegetasjon. Daldokkbekkens kløft bryter likevel det homogene preget i betydelig grad, og sørger for at man i tillegg til skyggeside-bjørkeskog også får inn solvarm rasmark.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Lokaliteten ligger nederst i dypet av Øyadalen, og har et homogent, relativt fuktig og beskyttet lokalklima. Skoggrensa ligger her i skyggesida av dalen på ca 1000 moh. Det meste av den bratte lia innenfor grensene dekkes derfor av bjørkeskog, mest av blåbær- og småbregnetype. I fuktige søkk og berggrøtter inngår også litt høgstaudevegetasjon. Nederst mot veien er beitepresset ganske betydelig, og det er delvis også skogløs beitemark. Lia er bratt og nokså variert topografisk med mye småskrenter og bergvegger, og det er også flere markerte bekkesøkk. Et par av dem er tilnærmet nakne rasslukter.

Daldokkbekkens kløft har også en del sluttet bjørkeskog. Her får man imidlertid også inn en del rasmark, og i den solvendte sida nederst reiser en bratt, treløs skrent seg. Denne består av kalkrik, løs skifer, og veksler mellom nakne fjellskrenter, relativt stabil reinrosehei på hyller etc, og grusskrånninger med løst rasmateriale i bunnen. Her finnes en kalkkrevende flora med mange fjellplanter.

Skogstruktur og påvirkning

Bjørkeskogen i det meste av Øyadalen har utvilsomt blitt til dels betydelig utnyttet tidligere. Skogen innenfor lokaliteten som er avgrenset her har imidlertid ligget i fred nokså lenge, og er til dels relativt gammel, med middels til store dimensjoner på trærne (høydelaget og den fjellnære beliggenheten tatt i betraktning), og det er også litt død ved hist og her. Innimellom står også en og annen halvgrov rogn. Skogen er delvis nokså sluttet, men ofte sørger de mange små bergveggene for at den er noe halvåpen og til dels opprevet. Mye av bjørkeskogen kan best klassifiseres som en velutviklet "bergveggskog". Små urer og rasmarksskrenter skaper også flere treløse partier.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Øyadalen. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Brånåhøi N

Naturtype: Bekkekløft og bergvegg - Bergvegg
Naturtypeverdi: B

Undersøkt av Tom H. Hofton (Biofokus) ifbm "bekkekløftprosjektet" 19.10.2007.

Lokaliteten består av et ca 1,5 km langt parti nederst i den bratte nordøstvendte lia som reiser seg fra Øyadalsbekken til Brånåhøi. Lia er bratt i øvre deler, slakere nederst, og nokså variert topografisk med mye småskrenter og bergvegger. Flere til dels markerte bekkesøkk skjærer gjennom lia, et par av dem er tilnærmet nakne rasslukter. En relativt gammel bjørkeskog, dels med ganske brukbare dimensjoner på trærne og med litt død ved, dekker det meste av lia. Innimellom står også en og annen halvgrov rogn. Vegetasjonstypene veksler mellom blåbærskog, småbregneskog og (i fuktige søkk) storbregne- og høgstaudeskog. Nederst mot veien bærer vegetasjonen preg av å være en del beitet av sau. Skogen er delvis ganske sluttet, men ofte nokså opprevet av de mange små bergveggene og små urer og rasmark. Dette skaper en lysåpen skog, som dessuten i tillegg har et fuktig og stabilt skogklima som følge av stortopografien (dypt nede i dalbunnen, nordøstvendt). Bergveggene er varierte. Det meste er av en middelrik, relativt hard type, men det er også noe kalkskiferklipper, og mange er overhengende.

Lavfloraen på bergveggene er temmelig rik. Her er påvist bl.a. kort trollskjegg, praktlav, trådragg, brundogglav, skjellrosettlav og elfenbenslav, foruten mer vanlige arter. Det er derimot langt mindre å finne på trær, selv om enkelte arter hopper over fra bergveggene. Av skorpelav er det funnet bl.a. hvithodenål og Protoblastenia terricola. Også karplantefloraen er relativt rik, med arter som snøsilde, rødsilde, grønnburkne. Det er også potensial for en rik moseflora.

Kvalitetene er knyttet til at dette er en beskyttet, rufeste "bergveggskog", med rik lavflora på bergveggene (inkludert 9 rødlistearter). Skogstruktur, vegetasjon og utforming og arts mangfold for øvrig tilsier B – verdi (selv om EN-arten elfenbenslav finnes).

2 Daldokki

Naturtype: Sørvendt berg og rasmark - Kalkrik og/eller sørvendt bergvegg
Naturtypeverdi: A

Hoh: 750-1000 moh

Undersøkt av Tom H. Hofton (Biofokus) ifbm "bekkekløftprosjektet" 19.10.2007. Basert også på opplysninger i Artskart (2008). Kun nedre del ble befart i 2007, men antakelig fortsetter de rike rasmarkene langt oppover i Daldokki.

Lokaliteten består av den bjørkeskogskledde, nedre delen av Daldokkbekkens bratte nordøstvendte bekkekløft. Kløfta er bratt og med

mye rasmark og bergskrenter på sidene, men det er også en del sluttet skog. Nederst reiser ei bratt, solvendt rasmark seg. Denne består av kalkrik, løs skifer, og veksler mellom nakne fjellskrenter i overkant, relativt stabil reinrosehei på hyller etc, og grusskråninger med løst rasmateriale i bunnen. Floraen er rik, med mange kalkkrevende arter. En finner bl.a. bergveronika, reinrose, fjellrapp, sauesvingel etc, og tidligere er det også funnet rosekarse. Funn av EN-arten *Toninia tristis* tyder på at steppes-elementet av skorpelav også er velutviklet. Skyggesida og bunnen har en fuktig og småvokst bjørkeskog, som trolig mest kan klassifiseres til blåbær- og småbregnetype. Muligens er deler av terrenget utsatt for snøras (potensial for opphopning av store fonner i fjellskråningene over kløfta).

Området er ikke grundig undersøkt, men synes å ha en (meget) rik kalkkrevende flora, og med innslag av sjeldne lavarter i steppes-elementet. Kvalitetene er i hovedsak knyttet til rike rasmarker, og i liten grad til skog. Vegetasjon og naturforhold generelt tilsier helst B – verdi, men med funn av en EN-”steppelav” og rosekarse settes verdien til A – svært viktig.

3 Øyasætri SØ

Naturtype: Kalkrike områder i fjellet -
Naturtypeverdi: B

Hoh: 760-960 moh

Undersøkt av Tom H. Hofton (Biofokus) ifbm ”bekkekløftprosjektet” 19.10.2007.

Lokaliteten er en nordvendt, relativt bratt skråning like sørøst for Øyasætri. Skråningen er svært glissent tresatt med småvokst fjellbjørk. Berggrunnen er kalkrik, skifrig og løs, og det er skåret ned en rekke småraviner/kløfter, som har eksponerte kalkskiferskrenter i sidene. Kalkrike vegetasjonssamfunn med bl.a. mye reinrose, gulsildre, rødsildre, rynkevier, hårstarr, bergstarr, dvergsnelle og fuktarter som bjønnbrodd, svartopp, jåblom er vanlig i kløftene og skråningene. Det ble ikke funnet sjeldenheter, men dette skyldes trolig at mye av plantene var nedvisnet så seint på høsten. Det synes også å være en variert og relativt rik skorpelavflora i kalkskrentene, men uten at det ble funnet sjeldne arter blant disse (de mest spesialiserte og sjeldne steppes-lavene er nesten bare knyttet til solvarme og tørre kalkskrenter, ikke skyggesideskrenter som her). Derimot er det trolig betydelig potensial for sjeldne, kalkkrevende mosearter med nordlig/alpint tyngdepunkt. Dette elementet er mangelfullt dokumentert i Norge. På opplendt terreng blir det straks fattigere, mest en slags mose-lavhei, men rikindikatorer inngår også her.

Kvalitetene er knyttet til kalkrike skiferskrenter (ikke til skog), og er derfor klassifisert til ”kalkrike områder i fjellet”. Avgrensningen er noe usikker mot vest, her kan det være at lokaliteten fortsetter, mens det oppover i lia og mot øst grenser til fattigere terreng.

Foreløpig settes verdien til B – viktig, men det er nødvendig med bedre artsdokumentasjon på karplanter og moser for å kunne sette verdien mer sikkert.

4 Veslhøin

Naturtype: Sørvendt berg og rasmark -
Naturtypeverdi: A

Hoh: 740-1200 moh

Undersøkt av Tom H. Hofton (Biofokus) ifbm ”bekkekløftprosjektet” 19.10.2007. (kun nederste del østover fra Øyasætri). Også basert på opplysninger i Artskart (2008).

Lokaliteten består av den ca 3,5 km lange, bratte sørvendte fjellsida fra Raudnebb i vest til grensa mot Dovre i øst. Avgrensningen er grov, og området må anses som lite dokumentert. Nøyere undersøkelser ville utvilsomt resultert i oppsplitting i flere mindre lokaliteter, med relativt store arealer triviell og fattig bjørkeskog imellom. I mangel av mer presise data er det likevel valgt å avgrense hele skråningen som et mosaikkmiljø. Lia veksler mellom kalkberg, rasmarker, tørrbakker, fattig og tørr bjørkeskog (trolig mye bærlyng- og blåbærtype), små furuskogsfelter og (nederst) naturbeitemark. Kvalitetene er først og fremst knyttet til partiene med tørre, kalkrike rasmarker, tørrbakker og fjellskrenter. Større og mindre arealer av slike miljøer finnes gjennom hele dalsida, med særlig verdifulle partier dokumentert øst for Øyasætri. Det er trolig også viktige kvaliteter knyttet til naturbeitemarka i dalbunnen (dels kalkrikt, tørrbakker med spredt einer, velhevdedet). Denne følger dalbunnen og de nederste, slakere hellingene gjennom mye av dalen. Skogmiljøene er derimot i hovedsak lite interessante, kanskje med unntak av enkelte relativt gamle furuer med tørrgreiner (funn av både furusotbeger og vanlig sotbeger er gjort).

Floraen er til dels meget rik, med en rekke kalkkrevende og til dels sjeldne og rødlistede arter. Her kan nevnes bl.a. bakkesøte, bittersøte, sandfiol, reinrose, bergstarr, marinøkkel, småsøte, brudespore, hengepiggfrø, nålearve, grannarve, skredarve, fjellnøkleblom, skåresildre, lappøyentrøst. Oppunder Veslhøin finnes også en liten forekomst med rosekarse, som foruten de tre kjente forekomstene i Jønndalen ellers i Sør-Norge bare finnes i Bøverdalen i Lom. De største biomangfoldverdiene er likevel utvilsomt knyttet til en svært rik lavflora av arter i steppes-elementet (solvarme, kalkrike berg og rasmarker i kontinentale strøk), som i Jønndalen er omtrent unikt for Nord-Europa. Dette er foreløpig best dokumentert for skråningene under Raudnebb, men øst for Øyasætri finnes bl.a. *Psora vallesiaca* (EN) og *Squamarina lentigera* (CR), og nøyere undersøkelser ville antakelig avdekket mer. Småjordstjerne *Geastrum minimum* er også registrert ved Øyasætri. Det er trolig meget bra potensial for beitemarkssopp i dalbunnen og i de tørre skråningene.

Kvalitetene varierer mye gjennom området, med svært verdifulle partier vekslende med nokså trivielle miljøer. På bakgrunn av svært spesielle og kalkrike rasmarksmiljøer med rik karplanteflora og steppelav settes verdien samlet sett klart til A – svært viktig, men nøyere undersøkelser er nødvendig for å skille ut viktige arealer fra mer trivielle.

Artsmangfold

Det er først og fremst lavfloraen på bergvegger og rasmark som bør framheves i denne lokaliteten, delvis også karplanter. Andre artsgrupper er trolig dårlig utviklet.

Mye av skogen er en velutviklet ”bergveggskog”, lysåpen og samtidig stabilt relativt fuktig (ikke minst som følge av stor-topografien (dypt nede i dalbunnen, nordøstvendt)). I tillegg er bergveggene varierte og ”riktige” mtp tekstur, rikhet etc. Foruten mer vanlige arter er bl.a. kort trollskjegg, praktlav, trådragg, brundogglav, skjellrosetlav og elfenbenslav funnet. Epifytfloraen er derimot langt fattigere, selv om enkelte arter hopper over fra bergveggene.

Bergveggene har også innslag av interessante skorpelav. Under overheng finnes bl.a. hvithodenål. Den kalkrike, solvendte rasmarka nederst i Daldokki er dessuten velegnet for steppes-elementet, og her er EN-arten *Toninia tristis* tidligere funnet, dessuten VU-arten *Protoblastenia terricola*. Antakelig ville nøyere undersøkelser kunne avdekke flere skorpelav innen dette eksklusive elementet i denne rasmarka.

Også karplantefloraen er rik i kalkskrentene. Dette er dårlig undersøkt (for seint på året), men foruten en del vanlige bakskrevende fjellplanter har Harald Bratli i 1994 funnet rosekarse. Foruten de tre lokalitetene i Jønndalen er den ellers i

Sør-Skandinavia bare kjent fra Bøverdalen i Lom.

Av fugl ble ei kongeørn observert jaktende på termikkvindene oppe i den solvendte dalsida.

Tabell: Artsfunn i Øyadalen. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
	Porella cordeana			2	2
Ormetungefamilien	Botrychium lunaria	Marinøkkel	NT	1	1
Snellefamilien	Equisetum scirpoides	Dvergsnelle		2	2
Nellikfamilien	Arenaria norvegica	Skredarve		4	4
	Minuartia rubella	Nålearve		1	1
	Minuartia stricta	Grannarve		1	1
Korsblomstfamilien	Braya linearis	Rosekarse		2	2
Orkidéfamilien	Gymnadenia conopsea	Brudespore	NT	2	2
Sildrefamilien	Saxifraga adscendens	Skåresildre		1	1
Rosefamilien	Potentilla nivea	Snømure		1	1
Nøkleblomfamilien	Primula scandinavica	Fjellnøkleblom	NT	1	1
Søterotfamilien	Comastoma tenellum	Småsøte	NT	3	3
	Gentianella amarella	Bittersøte (vanlig)	NT	1	1
	Gentianella campestris	Bakkesøte (vanlig)	NT	1	1
Rubladfamilien	Lappula deflexa	Hengepiggrø	NT	1	1
Maskeblomstfamilien	Euphrasia salisburgensis	Lappøyentrøst		1	1
Busk- og bladlav	Bryoria bicolor	Kort trollskjegg	NT	4	4
	Bryoria nadvornikiana	Srikeskjegg	NT	3	3
	Cetrelia olivetorum	Praktlav	VU	2	2
	Heterodermia speciosa	Elfenbenslav	EN	1	1
	Hypogymnia austerodes	Seterlav		2	2
	Hypogymnia vittata	Randkvistlav		2	2
	Leptogium saturninum	Filthinnelav		6	6
	Lobaria scrobiculata	Skrubbenever		1	1
	Pannaria conoplea	Grynfilltav		1	1
	Parmeliella triptophylla	Stiffiltlav		3	3
	Peltigera collina	Kystårenever		2	2
	Phaeophyscia kairamoi	Skjellrosettjav	NT	2	2
	Physcia dimidiata	Grynrosettjav	NT	1	1
	Physconia detersa	Brundogglav	NT	1	1
	Ramalina thrausta	Trådragg	VU	1	1
Skorpelav	Chaenotheca gracilentia	Hvithodenål	NT	1	1
	Cyphelium pinicola	Furusotbeger	NT	3	3
	Gyalecta foveolaris			1	1
	Gyalecta jenensis			1	1
	Protoblastenia terricola		VU	1	1
	Psora vallesiaca		EN	1	1
	Squamarina lentigera		CR	1	1
	Toninia tristis		EN	1	1
Sopp markboende	Geastrum minimum	Småjordstjerne	NT	1	1

Avgrensing og arrondering

Lokaliteten grenser til veien gjennom dalbunnen i nedkant, snauffjell på toppen av lia, og mer trivielle skogmiljøer mot øst og vest. Isolert sett, siden en her bare har den ene dalsida, er arronderingen ikke spesielt heldig om man skal vurdere dette ut fra normale "retningslinjer" for bekkekløfter og skogområder. Lokaliteten er imidlertid nokså spesiell, og siden hele den skogkledde lisisida fra dalbunnen til skoggrensa og over en strekning på ca 2 kilometer er inkludert anses arronderingen som relativt god mtp bevaring av de kvalitetene som finnes.

Lenger utover i dalen (dvs utenfor avgrenset lokalitet på Dovre-siden) er skogen yngre og mer preget av utnyttelse lenger fram i tid. På skyggesida står her en halvfattig, moserik, steinete bærlyngskog, dominert av bjørk, med halvgammel furu isprengt. Utover mot øst tiltar andelen furu gradvis. Lia har stedvis en del små bergvegger, og i vestre del også mye steinblokker (til dels naken ur), på disse vokser bl.a. sprikeskjegg, kort trollskjegg og randkvistlav. Lavfloraen er imidlertid tydelig fattigere enn lenger inn. Enkelte furuer har harde tørrgreiner, og på ett tre ble furusotbeger funnet. På solsida finner man et stort areal som er nesten ren ospeskog, i form av en relativt ung suksesjonsskog dominert av trær på 10-25 cm dbh. Filthinnelav og skjellglye finnes på disse, men mer interessante arter synes å mangle (for ungt). Også spredt furu og bjørk inngår. Vegetasjonstype: bærlyngskog, blåbærskog og fattig utforming av lågurtskog. I brattskrenten ned mot kulturmarka går den over i fuktigere og rikere gråorskog, også denne relativt ung.

Andre inngrep

Foruten veien som følger dalbunnen, og pågående saubeite, er lokaliteten uten nyere inngrep.

Vurdering og verdsetting

En har her valgt å fokusere på de delene av dalen som har naturverdier knyttet til skogmiljøer. Med dette fokuset er det ikke funnet grunnlag for å avgrense en stor, sammenhengende lokalitet som fanger opp dalen i helhetlig form. De biologiske sett viktigste skogmiljøene er begrenset til vestligste og østligste deler, som utgjør to isolerte lokaliteter. I tillegg kommer flere mindre kjerneområder, dels helt uten skoglige verdier, som er kjent mellom disse to. Store deler av Jønndalen – Øyadalen faller derfor utenfor avgrensede lokaliteter.

Det er da samtidig viktig å understreke at Jønndalen, inkludert Øyadalen og også tilgrensende fjellområder, utgjør en av de mest spesielle og biologisk interessante fjeldalene på indre Østlandet. Naturverdiene er imidlertid i hovedsak knyttet til andre egenskaper enn skogmiljøer. Dalen har meget store naturverdier både knyttet til landskap/landskapsformer (ikke minst i kraft av å være et stort dalføre lite preget av inngrep), og biologisk mangfold. Biomangfoldmessig er det særlig kalkrike fjell- og rasmarksmiljøer som peker seg ut. Disse naturtypene framviser i Jønndalen noe av det mest verdifulle og artsrike som finnes i Sør-Norge. Dette gjelder for både lav og karplanter, og det er også stort potensial for rike insektsamfunn. Tørrbakke- og steppeelementet av lav er å betrakte som internasjonalt unikt, med en rekke til dels ekstremt sjeldne og høyt rødlistede arter (best dokumentert for skrentene under Raudnebb). Liknende er i Nord-Europa ellers nesten bare kjent fra nordsiden av Vågåvatnet. Rasmarkene på skyggesiden av dalen, innsjøene, fjellområdene omkring, og kulturlandskapet/beitemarka i dalbunnen er dårligere undersøkt, men det er flere indikasjoner på at også disse naturtypene har betydelige naturverdier. For eksempel har bleikrublom sørgrense på Skardhøi (Gjærevoll 1990).

Den avgrensede lokaliteten "Øyadalen" omfatter den fuktigste og mest beskyttede skogen i østre del av Jønndalen – Øyadalen. Isolert sett utgjør den ei relativt homogen nordøstvendt lisiside med fattig fjellbjørkeskog. Kløfta som Daldokkbekken har skåret ut øker imidlertid variasjonsbredden vesentlig, og sørger også for at det inngår ei solvendt, kalkrik rasmark med rik flora og innslag av kravfulle lavarter i steppe-elementet. Naturverdiene ellers er hovedsakelig knyttet til at dette er en velutviklet "bergveggskog" med spesielt godt beskyttet lokalklima. Høyden over havet og den fjellnære beliggenheten tatt i betraktning skaper dette grunnlag for en rik lavflora, inkludert et pent knippe rødlistearter. Dette er ganske spesielt å finne i så velutviklet grad så fjellnært.

I bekkekløftprosjektet faller imidlertid lokaliteten (som for øvrig hele Jønndalen – Øyadalen) helt på siden, og kan bare i svært liten grad sies å bidra til å dekke inn variasjonsbredden i bekkekløft-naturtypen. Unntaket gjelder Daldokkbekken, som kan betraktes som et eksempel på ei kalkrik, fjellnær kløft.

Området kan til en viss grad bidra til å dekke inn mangler ved skogvernet (jf Framstad et al. 2002, 2003). Lokaliteten representerer en nokså sjelden og spesiell fjellbjørkeskogstype som er dårlig dekket opp. Av kriteriene i mangelanalysen er det først og fremst (1) "viktige forekomster av rødlistearter" som til en viss grad dekkes opp, mens ingen av de opplistede spesielt prioriterte skogtypene er representert.

På denne bakgrunn vurderes lokaliteten som regionalt verdifull (verdi 3).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Øyadalen. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet. Forkortelser; UR = urørthet, DVM = død ved mengde, DVK = død ved kontinuitet, GB = gamle bartær, GL = gamle løvtrær, GE = gamle edelløvtrær, TF = treslagsfordeling, VA = Variasjon, TVA = treslagsvariasjon, VVA = vegetasjonsvariasjon, RI = rikhet, AM = arter, ST = størrelse, AR = arondering, FOR = Fosserøyk. For kjerneområder er kun variasjon vurdert som en kombinasjon av topografi og vegetasjon. For området samlet er det delt i to ulike vurderinger.

Kjerneområde	UR	DVM	DVK	GB	GL	GE	TF	VA	TVA	VVA	RI	AM	ST	AR	FOR	Samlet verdi
1 Brånåhøi N	**	*	**	0	**	—	*	*	—	-	**	**	-	-	-	**
2 Daldokki	***	*	?	0	*	—	*	**	—	-	***	**	-	-	-	***
3 Øyasætri SØ	**	—	—	—	0	—	—	*	—	-	***	*	-	-	-	**
4 Veslhøin	**	*	*	*	*	—	*	**	—	-	***	***	-	-	-	***
Totalt for Øyadalen	**	*	**	0	**	—	*		*	**	**	**	*	**	0	3

Referanser

Artsdatabanken & GBIF Norge, internett. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Direktoratet for naturforvaltning, internett. <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Branderud, T. E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. - NINA oppdragsmelding 769. 9pp.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.

Gjærevoll, O. 1990. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. Vol. II Alpine plants.

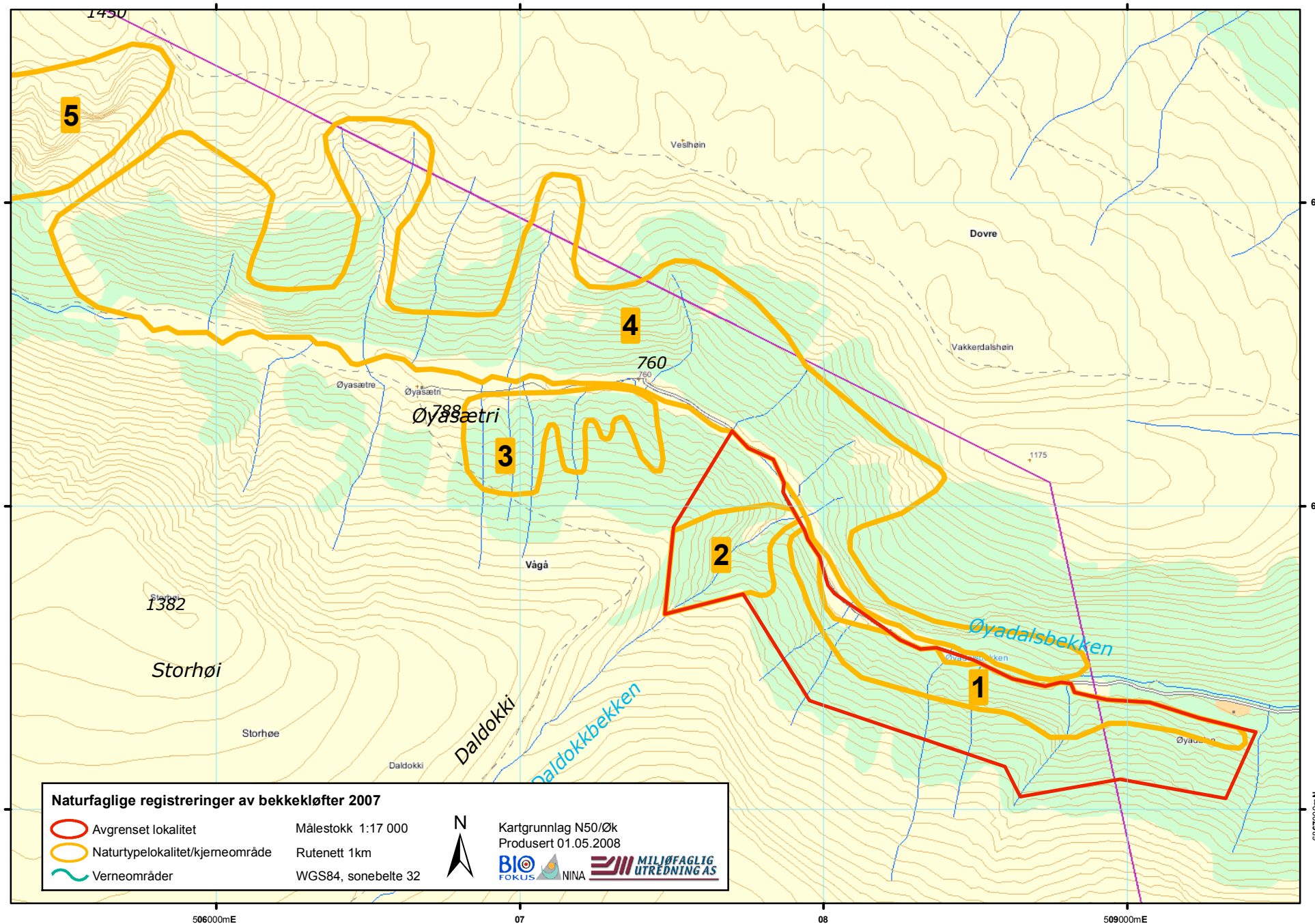
Løkken, S. 1966. Plantegeografiske studier over sydnorske karplanter med utgangspunkt i floristiske og økologiske undersøkelser spesielt i fjellstrøk i herredene Vågå og Lom, Norddal og Skjåk. Upubl. Hovedfagsoppg. Univ. Oslo.

Løkken, S. 1969. Noen nye funn av *Braya linearis* Rouy., spesielt fra Sør-Norge, og noen bemerkninger til den bisentriske utbredelse av denne art i Skandinavia. *Blyttia* 27(2): 107-117.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

Siedlecka, A., Nystuen, J.P., Englund, J.O. & Hossack, J. 1987. Lillehammer - berggrunnskart M 1:250 000. NGU.

Øydalen (Vågå/Dovre, Oppland).

Bilder fra området Øyadalen

Øyadalen er en fjelldal, med glissen bjørkeskog i dalsidene, beitemark i dalbunnen og bratte skrenter opp mot fjellet. Foto: Tom Hellik Hofton

Midtre deler av Øyadalen, med fuktige bjørkeskogsmiljøer i de bratte, nordvendte dalsidene. Foto: Tom Hellik Hofton

Jaktende kongeørn ved Øyasætri. Foto: Tom Hellik Hofton

*Lavfloraen på bergvegger er stedvis ganske rik i bjørkeskogen. Her bergvegg med praktlav (*Cetrelia olivetorum*) (VU). Foto: Tom Hellik Hofton*